

MAGURSKI PARK NARODOWY

POŁOŻENIE I POWIERZCHNIA Magurski Park Narodowy utworzony został w 1995 r. na obszarze 19 439 ha. Park leży w południowej części kraju, w Beskidzie Niskim, przy granicy z Republiką Słowacji. Obejmuje on górną część doliny Wisłoki. Najwyższym wzniesieniem jest masyw Magury Wątkowskiej, który jest fragmentem głównego grzbietu karpackiego. W parku dominują ekosystemy leśne, które zajmują ok. 94 % pow. parku

GEOLOGIA I GEOMORFOLOGIA Krajobraz parku to typowy dla Beskidu Niskiego krajobraz gór średnich i niskich. Pod względem budowy geologicznej dominują skały fliszowe płaszczowiny magurskiej. Spośród osobliwości geologicznych wymienić należy: pomnik przyrody „Diabli Kamień” i graniczący z parkiem rezerwat „Kornuty”. Główną częścią parku jest grzbiet Magury Wątkowskiej z kulminacją na Wątkowej (846 m n.p.m.) Wschodnia część Magury uformowała się w ciąg pojedynczych garbów oddzielonych dolinami potoków i głębokimi przełęczami.

WODY Na terenie parku znajdują się źródłiska Wisłoki, która wraz ze swoimi licznymi dopływami jest ważnym elementem krajobrazu parku. Ta typowo górską rzeką tworzy malownicze przełomy i zakola. Często zmienia kierunek, zazwyczaj po przyjęciu większego dopływu.

ROŚLINNOŚĆ Szata roślinna parku ma charakter piętrowy oraz znamiona obszaru przejściowego między Karpatami Wschodnimi i Zachodnimi. W zespołach roślinnych zaznacza się stała obecność gatunków górskich, podgórskich i kserotermicznych. Z 57 zbiorowisk roślinnych aż 34 to zbiorowiska nieleśne, ale obszarowo przeważają zbiorowiska leśne. W piętrze pogórza (do 530 m n.p.m.) zachowały się fragmenty grądu, olszynki karpackiej i bagiennej oraz wielogatunkowych łągów. W reglu dolnym (od 530 m n.p.m. po szczyty) króluje żyzna buczyna karpacka z 200-letnimi okazami drzew, odnajdujemy tu również płyty kwaśnych buczyn i nieliczne jaworzyny. W obu piętrach znaczne powierzchnie zajmują lasy z dominacją jodły oraz sztuczne drzewostany z sosną i brzozą. Liczba potwierdzonych gatunków roślin naczyniowych wynosi 771, oprócz tego stwierdzono 188 gat. mchów, 51 gat. wątrobowców, 51 gat. śluzowców, 463 gat. grzybów wielkoowocnikowych. W parku występuje 75 gatunków naczyniowych roślin chronionych. Za szczególnie cenne osobliwości uznać należy m.in., tojadę: dziubaty i mołdawski, pokrzyk wilczą jagodę, podrzeń żebrowiec, dziewięciśł bezłodygowy, 20 gatunków storczyków, goździk kosmaty, kosaciec syberyjski, zimowit jesienny.

FAUNA Park jest jedną z najbogatszych w Beskidzie Niskim ostoją fauny. Na jego terenie występuje 160 gatunków ptaków, w tym 117 lęgowych (głównie leśnych), wśród nich wiele gatunków rzadkich i zagrożonych. Szczególnie liczne populacje mają tu: puszczyk uralski, myszołów (najwyższe zagęszczenie w Polsce) i dzięcioł białogrzbiety, orlik krzykliwy (godło parku). Żyje tu 57 gatunków ssaków, a wśród nich ssaki drapieżne jak: niedźwiedź brunatny, ryś, wilk, żbik i wydra. W faunie wodnej na podkreślenie zasługują pstrąg potokowy i głowacz przegopłety. Jedną z najbardziej zagrożonych ryb w Polsce jest piekielnica, której liczebność w Wisłoce w okolicach Krempnej jest wyjątkowo wysoka. Park i jego otulina obfitują w liczne gatunki płazów i gadów: salamandra plamista, 4 gatunki traszek (w tym karpacka), kumak górski, żmija zygzakowata i zaskroniec zwyczajny. W grupie bezkręgowców dominują owady, wśród których na uwagę zasługują rzadkie i zagrożone gatunki motyli: niepylak mnemoszyna, paź królowej, oraz chrząszczy: nadobnica alpejska i kozioróg bukowiec. Do osobliwości należy występowanie skalnika prozerpiny (gatunek południowo-europejski). Szacuje się, że na terenie parku występuje około 200 gatunków zwierząt objętych ochroną.

ZABYTKI KULTURY MATERIALNEJ Najstarszym śladem życia ludzi w tej części Beskidu Niskiego są pozostałości okazałego grodziska z IX–X wieku w Brzezowej na górze Walik. Wchodziło ono w łańcuch wczesnośredniowiecznych grodzisk usytuowanych na południowo-wschodnich rubieżach granicznych państw Wiślan. Ozdobą krajobrazu są łemkowskie cerkwie. W niektórych wsiach zachowały się resztki tradycyjnego budownictwa mieszkalnego, długie łemkowskie „chyże. Na uwagę zasługują także zapomniane w większości i niszczone cmentarze z I wojny światowej, kryjące szczątki tysięcy pojedyńców po śmierci wrogów, w tym także Polaków poległych w służbie austriackiej, pruskiej i rosyjskiej. Tragiczną pamiątką ostatniej wojny jest cmentarz 1250 ofiar narodowości żydowskiej zamordowanych przez nazistów w 1942 roku na Przełęczy Hałbów.